

بچه از شماره پیش زبان کنونی آذربایجان
گاهی a (ـ) فارسی = آذربایجانی هم‌آهنگی ویل مجاور را، چون :

	آذر.	فار.
nâbât	نابات	نبات
âmbâr	آمبار	انبار
ârâz	آراز	ارس
âstâr	آستار	آستر
hâvâ	هاوا	هوای
jâvân	جوان	جوان

x برای خ

ž = ژ

š = ش

غ = غ

از اینقرار :

a برای ـ

ā = ـ

e = e

e پن ـ و ـ و بسیار کوتاه

i = ای

o = او

ö صدایی چون حرف e در زبان

فرانسه و ö در زبان آلمانی

u = او

آلامانی چون u در فرانسه و ü در آلمانی

z برای چ مخصوص که صدای آن
مانند «q» در ارمنی است .

ç برای چ مخصوصی چون «č» در

ارمنی . (در زبان فارسی این دو صدای

اخیر یافت نمیشود چنانکه در این زبان هم

صدای چ و چ معمولی وجود ندارد

k = ک، هم‌جامانند تلفظ این
حرف در واژه‌های کلم، کنیز، کردار
و کین و نه‌مانند تلفظ آن در واژه‌های
کار و کلا و کوی و تلفظ کاف در
عربی

ش صدایی نزدیک به «ش» نرم تقریباً
مانند ch در زبان آلمانی در واژه ich
= گ، تلفظ آن مانند تلفظ این حرف
دروازه‌های فارسی گنم و گیاه و
گرامی است .

گ = گ، تلفظ آن مانند تلفظ این
حرف در واژه‌های فارسی گام و گونه
و گم است . (نام قافعه‌ای فارسی
و عربی در این زبان چنین تلفظی
دارد)

- گاههای غیرملفوظ و حرکت پیش از آن (معنی ah) (تلفظ امروزه e^h) در فارسی = در آذربایجانی . (برای هم آهنگی باویل مجاور معنی â)

pâcâ	پاچا	باچه
pârâ	پارا	باره
pârcâ	پارچا	بارچه
pâšnâ	پاشنا	پاشنه
pâyâ	پایا	پایه
jâmâ	جاما	جامه

- گاه، هم آهنگی باویل مجاور را، â آذر. =

janavar	جنور	جانور
cârcuwâ	چرچوا	چارچوبه
carşamba	چوشنبه	چارشنبه
parvari	پروری	برواری
	آذر.	e - فار.
fişâr	فیشار	فشار
pillâ	پیله	بله
jin	جين	جن
cirk	چیرک	چرک

- i فار. (باء مجهول قدیم) آذر. (معنی تلفظ قدیم) = e (نسبة کشیده) آذر. (معنی کشیده) = ü (معنی مانده است)

pešâb	پشاب	پیشاب
pešâ	پشه	پیشه
tešâ	تشه	تیشه
tez	ترز	تیز
düvâr	دووار	دیوار
tûmâr	تومار	تیمار
jüva	جوه	جیوه
püxt	پوخت	پخت

pür	پور	پر
pül	پول-	بل
gül	گول	گل
türb	تورب	ترب
tühi	توهی	تی
ümüd	او مود	امید

- فار. = آذر. - i

ârzi	آرزی	آرزو
bâni	بانی	بانو
şahrabâni	شهر بانی	(شهر بانو)
pâpiš	پا پیش	پا پوش
pasti	پستی	پستو
tarâzi	ترازی	ترازو
tifân	تیفان	طوفان
pis	پیس	پوچ
cârsi	چارسی	چارسو
carmaki	چرمکی	چرمکوب

- فار. (و او مجھول) = آذر o (تلفظ قدیم بجای مانده است) :

tor	تور	تور
kor	کور	کور
zor	зор	зор
pâlet	آذر. e	آذر. - e
tâbet	پالت	بلوط
	تابت	تابوت
		فار. گاه = آذر.
paxla	پخله	با قلا
palet	پالت	بلوط
paxel	پخل	بخیل
		فار. گاه = آذر. f
âftâfa	افتافا	آفتافه

	- و گاه = آذر w یا v	
	فار.	آذر.
âvâdân	آوادان	آبادان
pâsvân	پاسوان	پاسبان
tavarzin	توردین	تبرذین
careuwâ	چرچوا	چارچوبه
cirk tow	چیرک تو	چرک تاب
xenow	خنو	خوناب
xenâvâ	خناوا	خونا به
	- گاهی هم p فار. = آذر	
	فار.	آذر.
töwüš	تووش	تپش
	فار. گاه آذر t :	
	فار.	آذر.
tašd	تشد	طشت
	فار.	آذر.
xancal	خانچل	خانجر
	فار.	آذر.
hužrah	هوژره	حجره
ispinâx	ودروازه اسفنایج = آذر.	x ایسپیناخ
	فار.	آذر.
	فار.	آذر.
ârmut	ارموت	امرود
polât	پولات	پولاد
tükân	توکان	دکان

- r فار. گاه آذر l

		آذر.	فار.
haril	هریل		حریر
xulfah	خلفه		خرفه
xâlvâr	خالوار		خروار
xancal	خنچل		خنجر

- s فار. گاه = آذر.
آذر.

ârâz	آراز (اراز باران)	ارس
pâlâz	پالاز	پلاس
xuruz	خوروز	خروس

(۷۵)cârpâz چارپاز (عامیانه = راس)

		f فار. گاه = آذر.
		آذر.
pavvâra	پواره	فواره
pilta	پیلتہ	فتیله

- af فار. = آذر. (چنانکه در فارسی ادبی و عامیانه)

		آذر.
owsâr	اوسر	افسار
owsun	اوسن	افسون

۷۵ - بسیار بجایست اگر این واژه (چارپاز) را بجای «زیگزاگ» فرنگی که امروزه گاه در زبان فارسی بکار می‌رود استعمال کنند چند عامل مختلف باعث شده است که این واژه بدین ریخت در آید: آخر کلمه راست بمنابع ساکن بودن دو حروف آخر (چنانکه در زبان عامیانه فارسی) افتاده است. واو عاطفه میان چپ و راست نیز در این زبان لزومی ندارد (واژه‌های مرکبی که در فارسی با او اعاطفه بهم می‌چسبند چون تروتازه و جنگ وجودال و جز آن درین زبان بدون واو نرکیب می‌شوند) س نیز به ذ بدل شده است. پ و ر هم برای سهولت تلفظ (خوش آهنگی = euphony) تغییر جا داده‌اند و یل نخست نیز یعنی a پس از ج برای هم آهنگی باویل دوم به آ بدل شده است.

		- و گاه f در فار. = w آذر.
		فار.
pownam	پونم	بف نم
tuw< tu	تو	تف
		- ق (q) فار. = گ آذر.
		فار.
gâdir	گادر	قادر
xân gâh	خانگاه	خانقاہ
a gâhiya	ا گا گیا	اقا قیا
		و یا = x آذر.
		فار.
paxla	پخله	باقلاء
utâx	او تاخ	اطاق
hax	حخ	حق
		و هیچ وقت متعلق در فارسی تلفظ نمی شود.
		۲ (غ) فار. (از رامق) = گ و x آذر.
		فار.
ar gavan	ار گوان	ارغوان
bâxcâ	با خچا	با غچہ
		- k فار. گاه = y آذر.
		فار.
tây-	تای-	تاک
tâybür	تا یبور	تاک بر
leylak	لی لک	لک لک
		- k فار. در آخر واژه = k آذر.
		فار.
puč	پوک	پوک
pišik	پیشیک	پوشک (ادبی)
xorzak	خورزک	خروسک

xištač	خیشناک	خشناک
xurakč	خورک	خوراک
	- g فار. گاه = y آذر.	
	آذر.	فار.
layan	لین	لگن
ayar	ایر	اگر
parvardiyâr	پروردیبار	پروردگار
jîyar	جیبر	چکر
šayird	شاپیرد	شاگرد
xâstayâr	خاستیار	خواستگار
	- ng (در آخر واژه) فار. = k آذر.	
	آذر.	فار.
tüfakč	توفک	تفنگ
pârsakč	پارسک	پارسک
pešakč	پشک	پیش آهنگ
palač	پلک	پلنگ
rač	رک	رنگ
jafakč	جفک	جهنگ
xarcakč	خرچک	خرچنگ
	- nd فار. t = ī آذر.	
	آذر.	فار.
bat	بت	بند
nâlbat	نال بت	(نعل بند)
âynâbat	آینه بت	آینه بند
gat	گت	قند
tüt	توت	تند

- دو ساکن در آخر واژه: معمولاً ساکن دوم یعنی حرف آخر حذف میشود:

	آذر.	فار.
âxərdas	آخردس	آخردست
tardas	تردس	تردست
pâbas	پابس	پابست
pardâx	پرداخ	پرداخت
(paridux) – dux	دوخ	دخلت (پریدخت)
	و گاهی ساکن نخست یعنی حرف ماقبل آخر:	
	آذر.	فار.
tax	تاخ	تلخ
jüt	جوت	جفت
jis	جیس	جنس
	و گاه (و یلی) بین آنها افزوده میشود	
	آذر.	فار.
tabil	(٧٦) تبیل	طبل
tamir	تمیر	امر
tangəceš	تنکچشم	تنکچشم
tundəxu	تندخود	تندخو
haširnašir	هشر نشر	حشر و نشر
catir	چتیر	چتر
	– پاره ای از واژه ها ریخت قدیم خود را نگه داشته اند.	
	آذر.	فار.
armut	ارموت	امرود
pahriz	پهریز	پرهیز

۷۶ - سنیع . با تبیه درین بیت منوچهری :

بتهیه زن بزد طبل نحسین شتر بانان همی بنداند محمل

- حذف برای آسانی تلفظ.

آذر. فار.

caršab چادر شب

camxanâz چم خنار

- جا بجاشدن حروف برای خوش آهنگی:

آذر. فار.

ârvât (d) آروات (د) عورت (ادی)

turbâ تور باه تو بره

tarbiz تربیز تبریز

cârpâz چارپاز چپ و راست

- حذف و او عاضفه از میان دو کلمه که در فارسی معمولاً با این و او ترکیب میشود:

آذر. فار.

târmâr تار مار تارومار

tartâzâ ترتازا ترو تازه

taktañhâ تک تنها تک و تنها

jankjadâl جنک جدل جنک و جدل

cüncera چونچرا چون و چرا

- کسره اضافه وقتیکه ترکیب اضافی فارسی عیناً اقتباس شده باشد حذف میشود:

آذر. فار.

parðu پر گو پرقو

- گاه دو واژه با **â** ترکیب میشود چون: پاک پاک (= تصفیه)

وتوراتان **torâtân** (= عنکبوت تورتن)

- تغییر (ویل) ها برای خوش آهنگی و بمناسبت هم آهنگی با (ویل) مجاور:

آذر. فار.

janavâr جنور جانور

xakandâz	خکنداز	خاک‌انداز
jümbes̥ < jümbüs̥	جومبوش	جنپش
jamšüd < jümšüd	جومشود	جمشید

۲۱- بسیاری از اعلام جغرافیائی و تقریباً همه نامهای پیشه‌ها و پیشه‌وران و ابزارهای آنان، کشاورزی و اواز آن، خانه و اثاثیه آن، پارچه‌ها، لباسهای مردانه و زنانه، خوراک‌ها، شیر زیها، سبزیها، حبوبات، وزنهای پولها، جانوران چرند و پرنده و دودام همه فارسی و ایرانی و تقریباً همانهاست که در سراسر ایران رواج دارد. اینک نمونه‌ای چند: - نامهای جغرافیائی سراسر آذربایجان اغلب قدیمی و مربوط بزمانهای بسیار کهنست؛ درینجا برای اینکه سخن بدرازا نکشد از ذکر نامهای مشهور چشم پوشیده و برای نمونه فقط به ذکر نام بعضی از زیوهای و قریه‌ها و شهرهای کوچک که نامشان کمتر شنیده می‌شود می‌پردازیم:

mehmândus	مهماندوس	yaribdus	غريب دوس
(سر درود) sardari	(هشت رود)	haštari	هشتري
râvâsân	(گرم رود)	garmari	گرمري
cašmakonân	چشم‌هکنان	kuzakonân	کوزه‌کنان
asanjân	اسنجان	anârjan	انارجان
kurajân	کورجان	aspanjân	اسپنجان
lâlah	(بستان آباد)	bustâñâvâ	بوستان آوا
(پوسون دوز عجمی) püsündüz (دوز)	اجمی	(ajami)	گنجینه کتاب
ganjavâ	گنج آوا	ganjinakitâb	گلگرد
sesarân	سه سران	kalagard	گولزار
müjümbâr	موجومبار	gulzâr	آسايش
		âsâyeš	

و بسیاری دیگر (نک . فهرستیکه اداره آمار کشور از نامهای شهرها و دهات ایران گرد آورده است، اگر چه بسیاری از آنها با آنچه که خود مردم تلفظ می‌کنند اختلاف دارد.)

نامهای پاره‌ای از محلات و گوچه‌ها و بازارها و باغها و مسجدهای تبریز	میار میار	miyârmiyâr	میار میار
šíšsəlân	شیشگلان	báymîsha	باغ میشه

dârganîşin(در او غه نشین)	دار گه نشین	گزدان
gajelmeydâni	گجل میدانی	امیر خیز
xuškabârm.	خوش گبار میدانی	چرنداب
hafkacalm.	هفت کچل میدانی	سرخاب
gutm.	گوت میدانی (میدان قطب)	انکج
mârâlân	مارالان	ورجی
gullah	گوله (قله)	سیاوان
kalantarküca	کلنتر کوچه	هوکم آوا (حکم آباد)
râstâküca	راستا کوچه	نوبر
gulxânâkücasi	گولخانه کوچه سی (کوچه گلخانه)	امیر بازار
mâhpeykârk.	ماه پیکر کوچه سی	صفی بازار
bârk.	باغ کوچه سی	سرچه بازار
kücapâr	کوچه باغ	داهن بازار
karaneyxânâ	کرنی خانا	شوشه ریخانه بازار (شیشه گرخانه بازار)
pülsangi	بول سنگی (بل سنگی)	شیشایارخانابازار
şâftâliküca	شافتالی کوچه	هالاج بازار و حلاج بازار
cüsdüzlâr	چو سدو زلار	سیمسار بازار
pâyân	پایان	خان کروانسرسی (کاروانسرای خان)
şâzdabâri	شازده باعی	خانکاروانسرا
zangelabârî	زنگله باعی	شازده کروانسراسی
xânbâri	خان باغی	کاروانسرای شاهزاده
cârbâr	چار باغ	پلاندو ز بازار
şâzdacaşmasi	شازده چشمه سی خیام بیجان (خواجه مر جان)	پاتسیل ش بازار
xojâmijan		(قدیفروش بازار)
		میسگر بازار
		راستا بازار (راسته بازار)
		کونه راستا

و جز آن.

- نامهای مردانه تقریباً همه همانهاست که در تمام ایران معمول است در اینجا بذکر پاره از نامهای زیبای ایرانی که در جاهای دیگر کمتر رواج دارد میپردازیم.

- نامهای مردان:

göwhar	گوهر	aždar	ازدر
minâ	مینا	xödakaram	(خدا کرم) خدکرم
jâvâhir	(جواهر)	xödâyâr	خدایار
zibâ	زیبا	baxdiyâr	(بختیار) بخدیار
xəšxabar	(خوشخبر)	şâhbâz	شاهبهاز
gülnâr	(گلنار)	baxši	بخشی
gülnâz	(گلناز)	mardi	مردی
gülambar	(گل عنبر)	jâhân baxš	جهان بخش
gülsâbâh	(گل صباح)	pahlavân	پهلوان
gûlcöhra	گول چهره	rüstam	(رستم) روستم
gûlandâm	گولندام (گلندام)	nâdir	(نادر) نادر
gûlzâr	گولزار (گلزار)	zamân	زمان
gûlbadan	گولبدن (گلبدن)	xâmbâba	خانبابا (خانبابا)
gûlbâhâr	گول بهار (گلبهار)	bürzi	بورزی (برزین)
gûlbibi	گول بی بی	zöhrâb	زهرا ب (سهراب)
gûlbayom	گول یوم (گل یکم)	(‘) teştar < taşar	تشر
gûlpari	گول پری	daryânür	دریانور
gûlsanam	گول سنم (گل صنم)		و جز آن.
gûlşakar	گول شکر		- نامهای زنان:
gûlgaz	گول گز	seyrabani	خیره بانی
gûlbazak	گول بزک	sîsan	سوسن
gûllâr	گول لار (گلزار)		
gûlbutah	گول بو		

âhu	آهو	gülxânəm	گول خانم
rüxsârâ	(رخساره)	dastagül	دسته گول
mâmân	مامان	targül	تر گول
nümtâš	(نیمتاج)	daydagül	باغدا گول
simintâš	سیمین تاش (سیمین تاج)	müškambar	موشکمنبر (مشک عنبر)
zarrintâš	زدین تاش (زرین تاج)	sahbyəm	شاه بیم (شاه بکم)
şarabâni	شربانی (شهر بانو)	maktâb	ما کتاب (مهتاب)
farxündə	فرخونده (فرخنده)		ما کتابان (ماه تابان، جزء نخست
raxşanda	رخشندہ		= mang <mâk
zibanda	زیبندہ	mâktâbân	
xübnâz	خوب ناز	firüza	فیروزه
farahnâz	فره ناز (فرح ناز)	şüküfa	شوکوفه (شکوفه)
şâhsanam	شاه سنم (شاه صنم)	nargiz	ذرگیز (ذر گس)
afrüz	افروز	lâlah	لاله
sümrüx	سو مرخ (سیم مرخ)	bâni	بانی (بانو)
axtar	اختر	zarnişân	زر نیشان (زر نشان)
mâpârâ	ما پارا (ماه پاره)	mahi	ماءی
setârâ	ستارا (ستاره)	zivar	زیور
zarafşân	زر فشان	zümürrûd	زومورو (زمرد)
zarangiz	زر نگیز	almas	الاس
farangiz	فرنگیز (فرنگیس)	şuncah	گونجه (غنجه)
mehrangiz	مهر نگیز (مهر انگیز)	yaşüt	یا گوت (یاقوت)
niyâr	نیار (نگار)	pari	پری
maşjami	مش جمی (مه جبون)	nüşâfarin	نو شافرین
nâbât	نبات (نبات)	parvânâ	پروانه (پروانه)
	خرده خانم (خرده خانم = خانم کوچک)	köwkab	کوکب
xərdaxânəm		nüşti	نوشی

gulâbatîn	گولا بتین (گلابتین)	jâhân	(جهان) جاهان
dilşâd	دیلشاد (دلشاد)	bibinâz	بی بی ناز
dilgüšâ	دیلگوش (دلگشا)	güljâhân	گولجه‌هان (گلجهان)
şâpari	شاپری	dirrobâ	دیربا (دلربا)
anjoman	انجمن	marjân	مرجان
maşrüta	مشروطه (مشروطه)	xošandâm	خوش اندام
âzâd	آزاد	dilârâ	دیلارا (دلارا)
		güšvârâ	گوشوارا (گوشواره)

— خانه و خنوار:

eyvân	ایوان	xânâ	(خانه) خانا
zerzami	(زیرزمین) زرزمی	hayat	(حیاط) هیت
sarsara	(سرسرا) سرسرا	bâxeâ	(باغچه) باخچا
pillakân	(بلکان) پیلکان	ütâx	(اطاق) اوئناخ
âstânâ	(آستانه) استانه	tanabi	(طنی) تنبی
dâm	(دام) دام	bâlâxânâ	بالاخانه
pasti	(پستو) پستی	sanduxânâ	ساندوخانا (صدوقخانه)
hovüz	(حوض) هووز	gahvaxânâ	گهوه‌خانا (قهوه‌خانه)
şrdâbâ	(سردابه) سردابا	dahliz	دهلیز
âbâmbâr	(آب‌انبار) آب‌آمبار	haştı	هشتی
mitbâx	مطبخ	dâlân	دانان
aşpazzxânâ	آشپزخانا	astânâpâlâz	استان‌پالاز (پلاس استان)
farş	فرش	cirâz	چراغ (چراغ)
gâli	(فالی) گالی	şamdan	شمدان (شمعدان)
xâlcâ	(قاچچه) خاچچا	âyna	آینا (آینه)
kanâra	کناره	jabâ	جبهه (جعبه)
gabbâh	(گبه) گبه	dilâb	دیلاب (دولاب)
kilim	کیلیم (گله) گله	eşkâf	اشکاف (دولابچه) اشکاف
pâlâz	(پلاس) بلاز		

xakandâz	(در تهران بجای و مرمری معروف است)	sâncəx	(صندوق)	سندخ
kursi	(کرسی)	خاکنداز	(خاک انداز)	گوتی
mutakka	(متکا)	کورسی	خورجین	خرجین
dušak	(تشک)	موتكه	شیشه	شوشه
muxadda	(مخده)	دوشك	sâmâvâr	ساماور
jajim	(جاجیم)	موخده	cây	چای
parda		چیم	câydân	چایدان
aks	(عکس)	پرده	(قاشق جای خوری)	چای گاشگی
tašd	(طشت)	اکس	câyâšeši	
öjâx	(اجاق)	تند	finjân	فینجان
jâm		اجاخ	nalbaki	دل بکی
tâvâ	(تابه)	جام	gâtâdân	گتدان
چر که *	(برنج صاف کنی که از ترکه درخت باقه شده است)	تاوا	gafedân	گفه دان
carka		چر که *	šakardân	شکر دان
âbgardân		آبگردان	šat	شکر
mâlâga	(مالقه)	مالاگا	šefah, šavah	گفه - (گوه) (قهوه)
kafgir		کفگیر	karaney	کره نی \leftrightarrow (دودکش ساماور)
damkaš		دمکش	suzani	سوژنی
tiyân	(دیگ)	تیان \heartsuit	güldân	گولدان
tiyâncâ	(دیگچه)	تیانچه \heartsuit	sandal	سندل
kâsâ	(کاسه)	کاسا	büxâri	بوخاری
boššâb	(بشقاب)	بشکاب	miz	میز
şadah	(قدح)	گده	narmani	نرم نی \rightarrow نرمی = نرم روپ (جاروی نرم)
şâşex	(قاشق)	گاشخ	> narmari =	
			narmru(b)	

واژه هایی که با مشخص شده اند در زبان فارسی مورد استعمال ندارند .

مور باخوری (مور باخوری)	cangal	(چنگال)
mürabbax .	gâb	(قاپ)
câyxüri چای خوری	dülçâ	(دواچه)
mâsxüri ماسخوری (ماستخوری)	bâydâ	(بادیه)
گیل خیزان (ظرف برای خیساندن گل)		(بادیه- بزرگ- شاه بادیه)
gilxizân	şâbâydâ	
گودوش (گاودوش)	piyâlâ	(پیاله)
افتافالین (آفتابه لگن)		(خودوش خوری)
aftâfâlayan	xürüşxüri	

ناوائی خانگی:

کمی بهن و گرد میکنند و سپس با «اخلو» آنرا نازک و بزرگ می سازند	tandir	(تنور)
vardana	tandirasar	(سر تنور)
خمیر تخته سی (خمیر تخته)، تخته خمیر تخته ای که روی آن نان بهن میکنند.	küflâ	(دودکش تنور)
xamirtaxtasi	sâz	(ساج)
نیمدان چی * (کسی که کونده خمیر را با وردنہ کمی بهن میکنند)	rifida	(باليقیده دست افزاریست
nimdânci		گرد که با ترکه جوانه های درخت بافته و روی آن پارچه ای کشیده اند
اخلو * (چوبی دراز و باریک برای بهن کردن نان، دیرک)		ونان را دوی آن بهن کرده و به تنور میزند)
öxlöw	kündâ	کونده (کنده- چانه)
xamira (مايه خمیر)		کونده بیر کنده گر- کسی که چانه نان را درست میکند)
خمیر سرفه سی (سفره خمیر)	kündayar	
xamirsərfasi		وردنہ (وردنہ- دست افزار استواه)
arsen (چنگال بزرگی که با آن نان را از تنور بیرون میاورند)		ای شکلی است بادوسته در دو طرف آن که چانه خمیر را اول با آن

خوراکها:

کشک بادمجان (کشک بادنجان)	xürak	(خوراک)	خوردک
kaškəbâdemjân	kuki	(کوکو)	کوکی
âbdux آبدوخ (آبدوغ)	küfta	کوفته	
burâni بورانی (بورانی)	širbiniš	شیرینیش (شیربرنج)	
کدو بورانی سی (بورانی کدو)	firni	(فرنی)	فیرنی
kadubûranisi	pilow	(پلو)	پبلو
اسپناخ بورانی سی (بورانی اسفناج)	šâmkâbâb	(شامی)	شام کباب
ispinâxbür .	kâbâb	(کباب)	کباب
شینگی بورانی سی (بورانی شینگی).	gowurma	(غورمه)	گورمه
şingibür شنگی یکنوع سبزی است.	rizaküfta	(کوفته ریزه)	ریزه کوفته
yaxtarbeheş يخته بەھەش (بەھەشت)	böryâupilow	بریان پبلو	
duy دوغ (دوغ)	tareinpl .	ترچین پبلو	
dowrâ آش دوغ (آش دوغ)	paxlapl .	باخلە پبلو	
işgana ایشگنە (اشگنە)	şüvüdpl .	شوودپبلو	
şilla شیله (شله)	ariştapl .	اریشته پبلو	
şorbâ شوربا (شوربا)	jujakâbâb	جوچە کباب	
پنیر پندیر (پنیر)	kangarmas	کنگرماس (کنگرماست)	
panər, pandır		کنگر خوردشی (خورش کنگر)	
kara کره	kangarxürüşı		
doşâp دوشاب (دوشاب)		کدو خوردشی (خورش کدو)	
şirah شیره			
şandâb گنداب (قنداب)		گورمه خوردشی (خورش قورمه)	
زنجفیل پروردە (زنجبیل پروردە)	gowurmaxur.		
zana jafilparvarda			
şatdâr گت داغ (قند داغ)	âş	آش	
	ariştâishi	اریشته آشی (آش رشتہ)	
	sirmâs	سیر ماس (سیر ماست)	

شیرینی‌ها:

gülşat	(گل‌قند)	گول‌گت	širni	(شیرینی)
šakarpanər		شکر پنیر	šakarpâra	(شکرپارا)
gürabiyya	(قرابیه)	گورابیه	zürbiya	(زوبلیا)
pašmak		پشمک	râtelşum	(راحت‌الحلقوم)
noşol	(نقل)	نگل	nâbât	(نبات)
bârlâvâ	(باقوا)	باغلاوا	hâlvâ	(حلوا)
bâmiya	(بامیه)	بامیه	lövüz	(اوز)
nânbiriş	نان بیریش (نان برنجی)		amiri	امیری
kumâş	(کوماج)	کوماش		

سبزیها:

piyazcâ	(پیازچه)	پیازچا	gašniš	(گشنیز)
bâdemjân	(بادنجان)	بادنجان	ja·vari	(جعفری)
ispinâx	(اسفتاج)	اسپیناخ	turp	(ترپ)
karövüz	(کرفس)	کرووز		گرمزی تورپ
xulfa	(خرفه)	خلفا	ğərməziturp	
bibar	(فلفل هندی)	بی بر*	reyhân	ریحان
kâlak	(کمبزه)	کالک*	marzah	مرزه
kâleş	(پیازنارس زمستانه)	کالش*	tartûnda	(ترتیزک)
sowzi	(سبزی)	سوزی	lablabi	(ابوابو)
kâvâr	(گندنا)	کاوار*		چغوندور، در میاندور آب چو کوندوروک
şüvüd	(شبید-شود)	شوود	cüründür	(چغندر)،
şamballah	(شبلیله)	شبله	cokündürük	
yonjâ	(بونجه)	بنجا	malajüva	(مارچوبه)
xaşa	(آن بی‌ذر)	خشنه*	şalşam	(شلغم)
xasil		خسیل		خرده پیاز*
alâx	(علف)	الاخ	xərdapiyâz	(پیازچه - پیازکوچک)